

İnnovasiyaların əsas mənbəyi olan startaplar texnologiyaların tətbiqini asanlaşdırır. Startaplar xüsusilə gənclər, İKT, marketinq və analitika üzrə mütəxəssislər üçün iş yerləri yaradır. Onlar xaricdən “beyinlərin” qaytarılmasını da asanlaşdırır, sahibkarlıq və yaradıcı təfəkkür mədəniyyətini formalaşdırır. Bütün bunlarla bərabər, startapların inkişafı özəl sektora marağı artırır, dövlət sektorundan və neft gəlirlərindən asılılığı azaldır.

Müasir dövrdə texnologiyanın sürətlə inkişaf etməsi yeni iqtisadi modellərin formalaşmasına zəmin yaradır. Bu kontekstdə startaplar – yəni innovativ ideyalara əsaslanan və sürətlə inkişaf etmək qabiliyyətinə malik şirkətlər – xüsusilə ön plana çıxır. Startap ekosistemi yalnız iqtisadi innovasiyaların deyil, həm də sosial və institusional yenilənmənin əsas hərəkətverici qüvvələrindən birinə çevrilir. Azərbaycan da bu global tendensiya ilə kənarda qalmır.

Azərbaycanda son illərdə startaplara maraq artmaqda davam edir. Bu marağın arxasında dayanan əsas amillərdən biri iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və post-neft dövrünə hazırlıq strategiyasıdır. Startaplar ənənəvi sektorların mövcud olduğu şəraitdə yeni iqtisadi dinamika yaradır və İKT, maliyyə texnologiyaları (fintech), aqrotech, edtech və digər istiqamətlər üzrə innovasiyaları təşviq edir.

Ölkədə həyata keçirilən rəqəmsallaşma proqramları, “ASAN xidmət” modeli, “Elektron hökumət” infrastrukturunu kimi layihələr, innovasiya ekosisteminin formalaşmasına müsbət təsir göstərmişdir. Bu proseslər fonunda startaplar həm iqtisadi fəallığı artırır, həm də dövlətin rəqəmsal transformasiya hədəflərinə önəmli töhfə verir.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda dövlət qurumlarının fəaliyyətində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi istiqamətində son illərdə əhəmiyyətli işlər görülmüş, müvafiq hüquqi baza formalaşdırılıb. Əksər dövlət orqanlarında əhaliyə elektron xidmətlərin göstərilməsi təmin edilmişdir. Bu xidmətlər bürokratik əngəllərin və korrupsiya hallarının aradan qaldırılmasına öz müsbət təsirini göstərmişdir. 2012-ci il iyul ayının 13-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılması ilə bu sahədə mühüm islahata imza atılıb. Həmin ilin dekabrında isə Bakıda pilot layihə olan 1 sayılı “ASAN xidmət” mərkəzi fəaliyyətə başlayıb. Sonra paytaxtın bir neçə rayonunda da “ASAN xidmət” sakinlərin istifadəsinə verilib. Bu proses regionları da əhatə edib.

Startaplar innovasiya lokomotivi, iqtisadi təkan mənbəyidir

O, sahibkarlıq və yaradıcı düşüncə mədəniyyəti formalaşdırır

Hazırda bu mərkəzlərə daxil olan müraciətlər arasında şəxsiyyət vəsiqələrinin alınması və dəyişdirilməsi, sürücülük vəsiqələrinin dəyişdirilməsi, notariat fəaliyyəti, eləcə də miqrasiya və əmlak məsələləri ilə bağlı olan xidmətlər üstünlük təşkil edir.

Bütün bunlar dövlət qulluqçusu – vətəndaş münasibətlərində yeni yanaşmanın formalaşmasında Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi siyasətin mühüm tərkib hissəsidir. Bütün mərkəzlərdə internetə açıq olan kompüterlər qoyulub və vətəndaşların bütün növ elektron xidmətlərdən yararlanmaları üçün şərait yaradılıb.

“ASAN xidmət” mərkəzlərində vətəndaşların gözləməsi və vaxtını səmərəli keçirməsi üçün funksional yardımçı xidmətlər – bank, sığorta, hüquqi yardım və tərcümə mərkəzləri, laboratoriya, tibbi xidmət, poçt şöbələri, fotostudiya fəaliyyət göstərir. Xüsusi terminallar vasitəsilə mobil rabitə, internet, işıq, su, qaz və digər

kommunal xidmətlərin, kredit və sığorta ödənişlərinin həyata keçirilməsi mümkündür. Xidmət sistemi müasir IP telefon və IP şəbəkə ilə təmin edilib.

“ASAN xidmət” mərkəzinin fəaliyyətinin məqsədi dövlət orqanlarının hüquqi xidmətlərinin göstərilməsində vətəndaşların razı salınması, şəffaflığın təmin edilməsi, korrupsiya hallarının tam aradan qaldırılması, müasir texnologiyaların, “bir pəncərə” prinsipinin tətbiqi olunması, dövlət qulluqçusu-vətəndaş münasibətlərində yeni düşüncə tərzinin – “dövlət qulluqçusunun vəzifəsi vətəndaşın hüququnu təmin etməkdir” yanaşmasının formalaşdırılmasıdır.

Startapların inkişafı Azərbaycanda gənclər üçün mühüm imkanlar açır. Gənc proqramçılar, marketoloqlar, dizaynerlər və data analitikləri öz bilik və bacarıqlarını yeni və yaradıcı sahələrdə sınağa bilirlər. Bu isə ənənəvi iş yerlərindən fərqli olaraq daha çevik və innovativ mühitdə işləməyə

əlverişli şərait yaradır. Startap mədəniyyəti həm də risk almağa, təşəbbüskarlığa və komanda işinə əsaslanır ki, bu da yeni nəsil üçün mühüm inkişaf mühitidir.

Son illərdə ölkədə keçirilən “InnoWeek”, “InnoFest”, “Startup Grind”, “Seedstars Baku” kimi tədbirlər gənclər arasında startap düşüncəsinin yayılmasına və şəbəkələşməyə şərait yaradıb. Bundan əlavə, “Startup Azərbaycan”, “SUP VC”, “SABAH.lab” və “INNOLAND” kimi innovasiya mərkəzləri bu sahədə həm mentorluq, həm də investisiya dəstəyi göstərir.

Startaplar yalnız daxili resursların səfərbər olunmasına deyil, həm də xaricdə yaşayan azərbaycanlı mütəxəssislərin ölkəyə qayıtmasına şərait yaradır. Son illərdə bir sıra uğurlu startap layihələrində, xüsusilə texnoloji sahədə, diaspor üzvlərinin fəal iştirakı müşahidə olunur. Bu proses həm Azərbaycanın intellektual potensialının geri qaytarılması, həm də beynəlxalq təcrübənin yerli mühitə transferi

baxımından önəmlidir. Məsələn, “Whelp”, “Keepface”, “Nextsale” kimi beynəlxalq bazarlara çıxış əldə edən startapların arxasında azərbaycanlı beyinlər dayanır. Bu şirkətlər, həmçinin yerli mütəxəssislərlə əməkdaşlıq edərək səmərəli təcrübə mübadiləsi mühiti yaradır.

Startaplar klassik korporativ strukturlardan fərqli olaraq daha çevik, demokratik və təşəbbüskarlığa əsaslanan modellərlə fəaliyyət göstərirlər. Bu yanaşma ölkədə sahibkarlıq mədəniyyətinin formalaşmasına mühüm təsir göstərir. Yaradıcı düşüncə, problem həlletmə qabiliyyəti və məhsul yönümlü yanaşma yeni nəsil mütəxəssislər arasında daha geniş yayılmağa başlayıb.

Təhsil müəssisələrində və inkubasiya mərkəzlərində təşkil edilən startap düşərgələri, ideya müsabiqələri və “bootcamp”lər bu mədəniyyətin yayılmasında mühüm rol oynayır. Eyni zamanda, dövlətin təşviq etdiyi “Yenilikçi gənclər proqramı”, “TechBridge”, “Yeni fikir” kimi layihələr gəncləri öz biznes ideyalarını reallaşdırmağa ruhlandırır.

Startapların inkişafı ölkədə özəl sektora olan marağın artmasına səbəb olur. Gənclər və investorlar getdikcə daha çox texnologiya əsaslı biznes ideyalarına yönəliirlər. Bu isə, ümumilikdə, iqtisadiyyatda yeni bir sinifin – texnoloji sahibkarların formalaşmasına gətirib çıxarır.

Bununla paralel olaraq, startaplar dövlət büdcəsindən və neft gəlirlərindən asılılığın azalmasına da yardım edir. Texnologiya əsaslı kiçik və orta müəssisələrin artması, daxili ÜDM-də qeyri-neft sektorunun payının yüksəlməsi və ixracın diversifikasiyası kimi nəticələr artıq uğurla gerçəkləşir.

Azərbaycan hökumətinin 2022–2026-cı illər üçün təsdiq etdiyi milli prioritetlərdə də rəqəmsal iqtisadiyyat və innovasiya əsaslı inkişaf strategiyası əsas istiqamətlərdən biri kimi müəyyənləşdirilib. Ekspertlər tərəfindən isə dövlətin startap ekosistemi strateji inkişaf aləti kimi yüksək dəyərləndirilib.

Beləliklə, deyə bilərik ki, Azərbaycanda startapların inkişafı təkcə texnoloji irəliləyiş deyil, eyni zamanda, sosial-iqtisadi transformasiyanın mühüm hissəsidir. Gənclərin potensialının reallaşması, innovasiya mədəniyyətinin formalaşması, xaricdəki mütəxəssislərin ölkəyə cəlb edilməsi və özəl sektorun genişlənməsi baxımından startaplar gələcəyə yönəlik əsas vasitələrdən biridir. Bu prosesin davamlı olması üçün hökumət dəstəyi ilə yanaşı, investorların fəallığı, təhsil sisteminin yenilənməsi və beynəlxalq əlaqələrin gücləndirilməsi zəruridir. Azərbaycan isə innovasiyaya əsaslanan, dayanıqlı və rəqəbatqabiliyyətli iqtisadi modelə doğru mühüm addımlar atmaqdadır.